17

AD SANCTISS. D. N. VRBANVM VIII. PONTIF. MAX.

LAVRETI DE FRANCHIS NEAPOL. V. I. D.
PROTHONOT. APOSTOL.

PANEGYRICVS.

ROMÆ, Ex Typographia Ludouici Grignani. M. DC. XXIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVXIT tandem: illuxit BEATISS. PATER pulcherrimæ, tuiq; amantiſsimæ Vrbi Romæ dies ille felix, exoptatusq; dies: ille inquam expectatiſsimus, eiq; à quo exortus eſt, ſimillimus dies, cuius videndi incredibili ipſa tenebatur deſiderio. Nouit ſe ipſam: nouit te: ea enim omnium terrarum Arx, ampliſſimum omnium gentium theatrum, domicilium virtutis, totius Orbis clariſsima lux; &, quod ad rem noſtram maximè facit, tot, tantorumq; Sanctorum Martyrum decorata ſanguine, ſancta eſt, formoſa eſt; ſimilem optabat Paſtorem; ſimilem optabat Pontificem. Ab ineunte ætate ſuum alumnum, præclariſſimis imbutum animi dotibus, adamabat: expectabat Prælatum. Admirabatur tuarum virtutum præſtantiam: admirabatur animi magnitudinem: expectabat te Cardinalem: optabat te Pontificem: Pontificē inquam, qui ſanctorū Pontificū imaginē referret: qui pudicitiæ vindex, Chriſtianæ Religionis vbiq; Terrarum propagator, veteris ſui ſplendoris inſtaurator, vti ſapiens, & diuinus Architectus, domum ſuam ſpecioſis animatis lapidibus exornaret; Vnicam Dei ſponſam, puram, ſinceram, candidam Columbam Eccleſiam; ſacroſanctis irrigatum fontibus, diuinæ legis ſarculo excultum, & ſupernæ gratiæ præſidio inſtructum hortum, & agrum, im-

miſſis falcibus purgaret, redderetq́; fecundum. Qui ad
Ber. Epiſt. 237. inſtar Petri in huius mũdi mari *laxaret retia, non in argenti, vel auri; ſed animarum capturam*: & quaſi peritus Nauis Eccleſiæ Gubernator ad varias tempeſtatum viciſsitudines clauum torquere, vela, remigiumq́; aptare, optimè ſciret; & ad æternæ ſalutis portum, precioſis mercibus Chriſti fidelium Nauim onuſtam appelleret. Voti compotem iam factam, quanta putas exultare lætitia? quantis gaudijs geſtire? O fauſtum diem: tunc verè (quis non diceret?)
Iud. c. 2. *exiuit mel de ore Leonis*: quo enim tempore Summus Sacerdos creatus es: quo cœleſti in ſigno Sol erat, niſi in Leone? Mel equidem Apium tuarum, quod Chriſtiano Orbi debebatur guſtãdum, Sampſonis myſtici, Dei ſcilicet, manuum opus, de quo ore niſi Leonis exire par erat? O feliciſſimum diem: diem nempè; quo profectò è Cœlo egreſſa tua electio eſt: eadem enim die, qua Chriſtus Sol humanitatis obtectus nubibus, diuinitatis aperuit radios, Tu humanitatis quaſi exuuias depoſuiſti; nam è ſimplici homine Chriſti Vicarius electus, diuinam penè aſſumeris naturam; transfiguratus es ante Cardinales, quando Chriſtus ante Apoſtolos fuit trãſfiguratus: *Illi gloriam Dei ſpeculantes*,
2. Pet. c. 1. *iſti ſpeculatores facti magnitudinis virtutis tuæ*. Chriſtus in Monte, tu in Colle: Chriſtus in Tabor, tu in Vaticano: Vterque albo veſtitus amictu; Ille reſplendens, & glorioſus; tu etiam noſtro modo glorioſus apparuiſti. De te igitur dicatur meritò: *&* *transfiguratus eſt ante eos*. Porrò, ſi poſt hominum memoriam
Matt. 17. non ſolùm gaudendi, ſed magnopere omni ex parte
exul-

exultandi, æqua eſt omnibus allata occaſio, hoc ſanè tempore ex diuina tui electione, Sanctiſsime Pater, ita tributa eſt maxima, vt verbis planè exprimi nequeat. Purpuratus gaudet Senatus; probè enim nouerat ante actę vitæ tuæ integritatem, probè doctrinam: perſpecta iam habebat, quanta pro Chriſtiana Republica, pro Sede Apoſtolica ſis perpeſſus: quot grauiſsima munia magna cum laude obieris; labores fortiter exantlaueueris; diſcrimina viriliter adiueris: perſpectam habuerat ingentem conſtantiam, indefeſſam ſollicitudinẽ. Nouit te in vno quoque Curiæ Romanę digniſſimo gradu digniſſimum Prælatum: nouit omnibus numeris abſolutum: magni conſilij, officij plenum, plenũ pietatis: ex cuius mentę omnia honeſta, omnia ſalutaria, nihil, quod ſplendidiſſimum non ſit, proficiſcatur. Cuius cogitationes nihil præter Chriſti laudem, quærant, & gloriam: & quòd per omnes gradus gradum tibi faciens, ita omnes illuſtraſti; tantum omnibus addidiſti lucis, & ornamẽti; vt te iure optimo Põtificem cuperent, & acclamarent vniuerſi. Poterat ſanè Sacer ille Senatus Eccleſiæ principatum, cuius auctoritate nihil eſt in terris ſanctius, nihil mirabilius, nihil auguſtius, pleriſq; præſtantiſsimis illius Patribus demandare: ſed, vt cunctis ordinibus, votiſq; planè ſatisfaceret vniuerſis, Te potiſſimum ex eis delegit, tanquam vnum, cui onus hoc tam grande, vel ipſis Angelicis humeris formidandum, par eſſet: tanquam eum, qui ad perferendum vires non tenues, & exiguas; ſed penè Atlanticas cum tanta corporis firmitate, & animi magnitudinę coniunctas haberet: tanquam eum,

cuilis id ampliſſima merita poſtulabant: tanquã eum, quem omnes communi ſenſu exoptabant Principes: tanquam eum, quem Prælati, quorum omnium numero fuiſti virtutum ſplendeſcẽtium exemplum, efflagitabant vniuerſi: & tandem tanquam eum, quem tua propria Inſignia ſacro indicabant Senatui Pontificem, & innuebant. *Vade ad Apem; & diſce quàm ſit operoſa.* Prou. 6.
Hic eſt, qui mellifluus in Eccleſia Dei eſſe; hic, qui in iuſtitia aculeo, melle verò in miſericordia ſummopere prodeſſe debebit. Putrida Animarũ vulnera, & cicatrices ſuo melle, quod Cęli ſudorem, ſyderũ ſaliuam, aeris affirmãt ſuccum, miraculosè ſanabit. Apum ſuarũ cera cultui diuino, Chriſtianę Religioni lumen afferet, & ſplẽdorẽ. Lætãtur Archiepiſcopi, lętãtur Epiſcopi, quòd vtraque dignitate decoratus, quid Paſtorale officiũ ſit, iugis nẽpè quædã, & perpetua mentis tẽpeſtas, fluctibus curarum, & cogitationum ſemper feruẽs, non ignoras. Effundũtur in lætitiam, quòd vbique teſtatus ſis, quàm tibi cordi ſit Eccleſiaſtica libertas; quàm ſtrenuè, quàm acriter pro ea dimicaris, ne quid vnquã de ea deperderetur; quàm in inſurgentes in eã hoſtes fortiter depreſ-
Chri. hom. x. in Epi. ad Tim. ſeris: *qua virtutis gloria excellere debet, qui regendos alios ſuſcipit, vt inſtar ſolis; cæteros, veluti ſtellarum igniculos, ſuo fulgore obumbret*: qui ad dignitatem conſeruandã redditus ſuppeditant: quàm grandis, atque adeò ſancta paſtoralis ſollicitudo eſſe debeat, in his, quæ ad caſtiſſimum Dei cultũ nõ cõſeruãdũ ſolùm, ſed augendum etiã ſpectant:
Aug. ad Athan. *nihilque difficilius, laborioſius, & pericoloſius Epiſcopi officio.* Aſſiduis celebrãt laudibus illã circa gregẽ tunc tibi cõmiſſũ inſignẽ tuã vigilãtiã, paternã in pauperes, piaque

loca

loca dilectioné, & tutelã; ardẽs in eccleſiaſtica reparãda diſciplina ſtudium: certam, & indubitatam ſpem concipientes, huiuſmodi Præſules, tibi ſimiles eligendos, & in partem ſollicitudinis vocandos fore: ne ſub onerum ſuccumbant grauitate: *magna enim cura eligendus eſt, qui domum Domini regendam accipiat: ſi enim terreſtrium rerum diſpenſatores idonei quærendi ſunt, quanto magis cæleſtium?* Lætantur Nuntij, quòd ſibi vera præclariſsimorum Nunciorum norma, effigies, & Idea extiteris. Omiſiſti ne vnquam, quod Eccleſiæ, quod tibi futurum fuiſſet glorioſum? An retardauit metus? tardarunt pericula? minimè id quidem. Noſti itinerum tuorum longitudinem, aſperitatem; noſti incõmoda. Quæ tua fuit peragratio Orbis? laudibus potius, quàm greſsibus dicã. Tanta tibi fuit in moribus ſuauitas, in ſermone hilaritas, in actione dignitas, in vultu maieſtas, in verbis fides, in officijs humanitas: tãta præditus es prudentia, tanta refulges iuſtitia, vt hæc pleniſsimè teſtentur, & admirentur Reges. Poſteritati ſpeculum factus es in omne tempus, & ſcopus, quod inſpectent, quem attingant; ſi cum gloria viuere, & ad immortalitatem pergere, cupiant: licèt collimare ad tantum ſcopum difficile ſit. Eapropter, ſi eximijs ſuis virtutibus ſplendorem cunctis præſeferent; ſi dignitatis gradum maximo cum decore ſuſtinebunt; in ſuis meritis perpendendis prudentiſſimum tuum iudicium; & ipſis ad præclariſsima quæque prouehendis, promptam ſemper, & efficacem voluntatem reperient, experienturq; tuam. Quanta verò iucunditate Cameræ tuæ Apoſtolicæ Clericos affectos autumamus?

Ambr. in Ep. 1. ad Tim. c. 3.

Enim

Digitized by Google

Enim verò maxima eſt. Recenſent tuum ab omni labe abhorrentem animum; commendant inculpatam vitam; admirandum in eiuſdem Cameræ negocijs expeditum tuum animum. Quamobrem dignis pręmijs is, qui ampliſsima ſuffragantur propria merita, iure optimo ſe afficiendum ſperare poteſt ab eo, qui ſingulari prudentia, & ſumma humanitate eodem illo munere digniſsimè perfunctus eſt. Lætantur Referendarij, quorum numero decimonono tuæ ætatis anno, omniũ plauſu adſcriptus fuiſti: qui,& ſi adoleſcens, nullis tamen voluptatis illecebris, nullis ſecundioris fortunæ commodis,blanditijsq;illa ętate abductus fuiſti à virtute, à laude, gloriaq; conquirenda. Monſtruosè, ferè dicam, factum; vt ſenili canitie res gerendas in ea florida iuuentute inſpergeres;vt immaturę ætati prudentię adiungeres maturitatem: eoq; perueneris ſapientiæ, eximięq. tuę doctrinę ductu,quo caneſcentes Pręlati peruenire exiſtimant glorioſum. Quamobrem, qui virtutum pręſidijs muniuntur, ab eo, qui talem gradum, tàm pręclarè exornauit, exornari ſe quoquè meritò ſperare poſsũt. Lętantur Tribunalia Vrbis tuę: inter omnia validiſsimum contra hęreticam prauitatem erectum propugnaculum, principem locum obtinet: illud enim Catholicę Fidei, & tuæ auctoritatis hoſtium vltor, & vindex aſſiduè extat: illud, vt Christi fideles non circumferantur omni vento doctrinę, ſpiritualem Eccléſiaſticæ diſciplinæ gladium, & ſalutaria iuſtitiæ arma ad Dei gloriam, & animarum ſalutem exercet: vtq; fideles liberè de te cum Bernardo confiteantur, quòd tu ſis *in primatu*

velut

velut alter Abel; gubernatione velut alter Noe; Patriarchatu Abraham; ordine Melchiſedech; Pontificatu, & vnctione tanquam alter Aaron; auctoritate Moyſes; in iudicando Samuel; in poteſtate, & muneris functione Petrus. Summo affecti ſunt gaudio illius Prælati, ex eo, quòd optimè noris, quanta in extimatione ſemper apud omnes Pontifices fuere, Seminarium nempè Cardinalium, & SS. Pontificum: & proindè *memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt; & iuſtitia tua exultabunt.* Tantum abeſt, vt verbis exprimere queant, quàm magnas gratias Reſpub. Chriſtiana præpotenti Deo, omnium artifici perſoluere debeat; quòd te Pontificem hiſce temporibus, ac Paſtorem Gregi ſuo præfecerit; eosque, quos habes, ſanctiſſimos animi tui ſenſus dederit; vt, quin ouibus paſcua tribuas ſalubria, agnis puri fontis vndas exhibeas, ab ouibus lupos extermines, errantes reuoces, ignaros inſtruas, lapſos erigas, minimè dubitent. Vrbis Gubernator, Apoſtolicæ Cameræ Auditor, & Theſaurarius, Rotæ Auditores, cœterique præſtantiſſimi Præſules, qui, vel in cõſultationibus pro Statu Eccleſiaſtico, vel in Cõgregationibus pro diuina gloria, pro Chriſtianæ Reipub. ſalute, pro omnium bono Romæ erectis, ſummis laboribus Apoſtolicæ Sedi operam præſtãt, ingenti perfunduntur lætitia; Eccleſiam Dei talibus tuis innixam columnis; eoque piorum Cardinalium munitam conſilio, qui pro ſua fide, & ſanctitate, te ad quæque ſancta, ad ſua merita præmijs afficienda, prouocabunt; & à quibus prompta, & pia apud te officia, ſtudiaque ſibi quàm gratiſsima expectabunt:

Ber.

Ber. de Conſid. ad Eug.

Pſal. 144.

 & ho-

& honorificè excipientur, qui ſummos etiam labores pro communi omnium bono, pro ſancta Sede accuratè impenderunt; vt ipſi ſacris honoribus lætentur, qui ſacris oneribus fuerunt grauati. Omnes verò ampliſsima tua demirantur merita. At quid in te potiſsimùm demirentur? ignoro. Vereor equidem, ne, ſi tuarum laudum vaſtiſsimum mare ingredi velint, rerum geſtarum magnitudine obruãtur: labyrinthum aliquem, cuius aditus facilè pateat, exitus longè difficillimus offendatur, ſibi inijſſe videantur. Laudent ne prudentiam tuam? ea diuina fuit. Laudent animi magnitudinem? omnem illa laudatoris ſtylum excedit. Laudent ne humanitatem? admirabilis ipſa fuit. Laudent doctrinam? cuiuſuis eximij, vel exercitati excludit artem Oratoris. Laudent tuam in negotijs pertractandis, conficiendisque dexteritatem, an celeritatem? quis eam naturæ penè vires ſuperaſſe non aſſerat? Forſitan, vt tuis aſſententur auribus? forſitan, vt tuam colligant gratiam adulantes non aperta loquantur? Abſit. Proferant teſtes. Grauiſsimus ſanè Iuſtitiæ Signatura extat; cui muneri per tot annos non minùs rectè, quàm diligentiſsimè præfuiſti: & ne ius cuiusque ſuum læderetur, ad publicum bonum conſeruandum, augendum, tam multis virtutibus, vel comitatis in hominibus admittendis, vel prudentiæ, & doctrinæ in cognoſcendis eorum rebus; vel clementiæ intuenda ſexus, & ætatis imbecillitate; vel manſuetudinis, & patientiæ, in multorum importunitate perferenda, vt nihil fuerit ab omnibus neque maius, neque gratius, neque mirabilius expectandum. Teſtis eſt Gratiæ Signatura;

gnatura;

gnatura; cui apud Summum Pontificem aſſiſtendo, humanitate miſeros ſubleuaſti, inopiæ fuiſti adiumento: & adiuncta pietati tua in omnes benignitas cum comitate certabat. Teſtis eſt contra libros prohibitos illa Congregatio: in qua, ne ab illorum lectione animi fidelium inficerentur; & tanquam à venenatis paſcuis oues Dominici gregis, quàm longiſſimè ſe amouerent, toto pectore incubuiſti. Teſtis ad propagandam fidem inſtituta Congregatio; in qua non vlla in alijs virtus excelſior tua, pietate maior, & religionis ſtudio ardentior extitit. Teſtis eſt Græcorum Collegium: Teſtis D. Baſilij inſtitutum; quorum Protector, atque amplificator extitiſti; quot præclara ad æternam felicitatem comparandam præbuiſti auxilia. Teſtis in D. Andreæ ad Vallem æde piè à te conſtructum, exornatumq; Sacellum, fortiſſimo Martyri Sebaſtiano dicatum; & Franciſco Barberino Vtr. Signaturæ Viro Prothonotario, ad omniũ Præſulum inuidiam nato, animi paterni patruo, & gentilibus conſacratum. Teſtis eſt Gallia; vbi Nuncij Apoſtolici apud illum Chriſtianiſſimũ Regem munere functus, tuarum virtutum ſplendore immortalis gloriæ corona per omne æuum reſplenduiſti. Teſtis eſt Bononia, in qua Legati à Latere munus obiuiſti, nihilq; non æterna laude dignum reliquiſti. Teſtis eſt (vt paucis abſoluã) totus ipſe Orbis, de quo optimè meruiſti. Gaudent denique omnes Prælati; omnes Curiæ Romanæ Officiales. Exultãt eruditi Viri. Lętãtur Oratores. Geſtiunt Poetæ. Exhilarantur Hiſtorici; cœterique ingenioſi homines, qui delectabile viuendi inſtitutum amplexi,

diuerſis ſtudijs delectantur, te litterarum Magiſtrum, & principem ad ſummum Apoſtolatus apicem aſſumptum fuiſſe. Te appellant patronum clementiſſimum, Mœcenatem præſtantiſſimum, de ſe ad benè merendum à tua pueritia, natura maximè propenſum; quod neminem tibi ſummis beneficijs non alliciat, atque deuinciat. Ita ingenti lætitia diuinitus hæc tua delata Pontificia dignitas vniuerſos extulit; vt ad eam variè ſignificādam, ac diuerſis argumentis exprimendam, ſingulorum animos erexerit. Nunc eloquentię tum Oratoriæ, tum Poeticæ, omniumque litterarum ſtudia, quibus nihil à Deo immortali vberius, nihil florentius, præſtantiusque hominum vitæ datum eſt; quæ ſuperiorum temporum calamitate, ſiue deſidia, erant propè exciſa, iacebantq; neglecta in tenebris, & ſordibus, tuo tandem patrocinio reuiuiſcent; & longo mulctata exilio, longaq; deſpicientia in vltimas Terras, genteſque relegata, hoc tuo auguſtiſſimo Pontificatu, in Latium, Italiamque, ad Romam ſuam olim matrem, & magiſtram, tua accurata opera reuocentur. Nunc in omnium Liberalium Artium, & ſtudiorum genere florentes, vndique inuitati, accerſitique viri ad tuum Licæum, Iouis Montem, venient. Fatentur, quòd lux matutina præſagit, diem; Veluti enim ingenioſa Apis, ſummo tuę Aſſumptionis mane, diuina fauente Aurora, in ampliſſimo hoc, delitioſoque Vrbis pręſtantiſſimorum Virorum viridario; fructuum, & florum varietate virtutum pleno, conſtituta, extenſis tuę induſtrię alis, florumque fragrantia recreata permanſiſti. Quamquam fructuum vbertas,

florum

florum virtutum ſingulorum varietas, tot colorum ſuauitate oculos tuos oblectabant; & ad ſingulorum quoque fructus, & flores gratiſſimos, & nobiliores, quam in cœteris Orbis locis, aſsiduequé emicantes, guſtandum, inuitabant, alliciebant; ſingulos tamen, in pulcherrima, florentiſsimaq. omnium delitiarum copia, circumſpectans, lectiſsimos deinde Romanæ Aulç flores; *flores honoris, & honeſtatis*; rerum geſtarum magnitudine ſpecioſiſsimos, & varijs ornamẽtis lõgè clariſsimos, in Sanctæ Sedis digniſsimos Miniſtros aſſumis; ita vt iure optimo de te dici poſſit: Atq; Apis inde tulit collectos ſedula flores: ac lętabũda Vrbs concinere poſsit *pulchritudo* Vrbani *Agri mecum eſt*. Omnium in te defixus eſt vultus; ſpes omnium ſita; Parentem lætis clamoribus te paruuli proclamant, qui ſibi doctrinæ, ac clementiæ panem frangas: pauperes vitæ præſidium, qui affatim, copioſèque ſubminiſtres annonam; Pupilli Patronum; ſenes baculum; oppreſsi ſubleuatorem; Iuuenes fautorem; Muti linguam; Cœci oculum; Virgines puritatis effigiem; obnoxiæ viro coniugalis pudicitiæ conſeruatorem; Viduæ refugium; Cauſidici formam iuſtitiæ; Aulici humanitatis exemplar; Religioſi ſanctimoniæ ſpeculum; Clerus Doctorem Gentium; Principes ſeruati iuris æqualitatem; Epiſcopi *Vigilantem virgam*; Sacrum Collegium ſplendorem, & ornamentum; Reges Orbis lumen; Imperator Vicarium Chriſti, Chriſtum Domini: omnes verò Sacerdotem Magnum, Principem Antiſtitum, Petri ſucceſſorem, Apoſtolorum hæredem, Cœli ianitorem, diuinæ voluntatis interpretem, ſcelerum

Eccl. 24.

Cant. 2.

Iere. 1. 11.

metum,

metum, bonorum præmium, malleum Tyrannorum pariter, & hæreticorum, ſal terræ; vno ore proclamant. Quotuſquisque eſt, qui, te Pontifice, feliciora tempora, aureã, vt ita dicam, ætatẽ redituram non ſperet? quem vocem tuam non maximè audire delectet? Ecquis tuum gratiſsimũ aſpectum, & omni maieſtate decorum, & in eo Vrbanitatem, clementiam, manſuetudinem, pietatem, gratiarum concinnitatem (quæ germani Pontificis partes ſunt) videre non aueat? Quis tuos quaſi diuinis irradiatos fulgoribus oculos, ad æternum ſolem properantes, veluti geminum iubar intuens, non recreetur? Quis mirabundus terrenum te inter mortales Deum non agnoſcat? non veneretur? At vbi prętereo te Paule Quinte ſanctę mem. Aberiſnè ab hoc albo? Minimè quidem: Immo album fit illuſtrius: ex induſtria enim te intermiſi. Æquum quippè videbatur, vt in tam copioſo congratulantiũ numero; tanquã lucidiſsimo alicui gemmarum ſerto, tibi maiori præ cœteris lætitia in Cœlis affecto, veluti lucentiſsimus aliquis adamas intexereris; & alijs numeratis poſtremus additus, clarior appareres. Iam videre videor, Beatiſsime Pater, in maximo delatum meritis tuis Pontificatum collætantium cœtu ipſum Paulum collatum tibi ſupremum hunc honorem ſummopere gratulantem: ac non modo tecum, qui eius virtutum hęres extas, & ipſius manuum es opus, ſed cum vniuerſo quoque Chriſtiano populo; ſic te alloquentem. Barberine vnicè mihi dilecte, tempus eſt vt me, & veteres illos ſanctiſsimos Pontifices imitando referas; & quæ egregiè pro tota Chriſtiana Repub. ad Dei gloriã,

& ho-

& Honorem,& Sedis Apoſtolicæ maximum ornamentum facilè moliebar, & morte præreptus perficere, non potui; ea, aliaque longè maiora, & præſtantiora in tam firma valetudine feliciſſimè proſequaris, ac perficias. Initio operum meorum, te Eccleſiæ Cardinalé elegi, futurum Pontificem auguratus; adiutorem in Præfectura iuſtitię Cardinalem te habui meritiſsimum; in miſericordia nunc erga Pauperes, & in comitate, & beneficentia in omnes ſucceſſorem habeo clementiſsimum. Geſtorum meorum ædificio purpura tunc tibi tributa, opera nunc tua ſingularia apicem, & ſupremam manum imponent. Tuę protectioni Scotiā commendaui; non caſu aliquo, ſed diuino dixeris conſilio; vt te Protectore; te Cardinale, illarum gentium, quarum omni Chriſtianę veritatis luce, prorſus extincta, exitialium hęreſum tenebrę perſtringebant oculos, ſtatum noſceres miſerrimum: & quomodo Chriſtiana diſciplina; Eccleſię dignitas reſtitui deberet, remedia tempeſtiuè excogitares ſaluberrima: ibique lapſam Catholicam Religionem, quam pro illorum temporum calamitate, pro tot, tantiſque difficultatibus reſtituere tunc nequiui, Te in pręſentiarum Summo Pontifice, vniuerſum illius Regnum, olim Catholicę Religionis cultu florentiſsimum, ad Apoſtolicę ſedis obedientiam, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ cultū reductum iri coniectaui. Facilè eueniet; Scoti enim ipſi Protectoris ſui aſſumptioni gratulantes; qui Romam aduenere; liberali, & oportuno pecuniarum ſubſidio, alijſque quàmplurimis pietatis, & charitatis officijs ſummopere à te adiuti, tuam Cardinalitiam

litiam

litiam benignitatem, liberalitatem in toto Scotię Regno, vti tubicines publicè vociferabuntur, vt cœteri quoque humanitate tua adducti, benignitate impulſi, ſtudio liberalitatis incitati, vrbanitatem Vrbani nunc Pontificiam; inſignem verè Patris ſui, & Paſtores pietatem, dilectionem, experiantur omnes; & ſicut tua vna fuit in ipſos Scotos vera charitas, ita cunctorum de tuis virtutibus prædicantium per omnium ora vna ſit vox. Te Pontifice, Eccleſiaſtica Religio longè, latèque cum vniuerſi Orbis vtilitate propagabitur. In Gallia armigerum intemeratæ fidei, illius Regem habes filium, ſacro Baptiſmate tuis manibus ablutum; & ei, quem ad protegendam, & augēdam Catholicam fidem natum ſpectaſti, in ſacro illo fonte Ludouici nomen impoſuiſti, & IX. Ludouici viuam, & veram effigiem fore mirabili præſagio, vaticinatus es. Id verò comprobatum ſatis eſt: ille enin duodecim annos natus, Patre amiſſo, in ſanctiſſima matris diſciplina educatus, quid prætermiſit, vt à Barbarorum ſeruitute Chriſtianos redimeret? Infideles ad Deum conuerteret? Quid prætermiſit Ludouicus XIII. pro fidei Catholicæ defenſione? quid pro diuini cultus augmento? Patre amiſſo, & in ſanctiſſima quoque genitricis diſciplina pijſsimè enutritus; & veris ſanctiſſimorum Regum rudimentis diligentiſſimè inſtructus; vbi ætas adoleuit, vti Catholicæ Eccleſiæ primogenitus Chriſtianiſsimus, verèque digniſsimus, accinxit ſe gla-
Pſal.148. dio ſuper femur ſuum ad *faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis*, matris ſuæ Eccleſię hoſtibus: ad perfidorum hæreticorum, malorum omnium

 ſenti-

ſentinam, flagitiorum ſeruam, extirpandam, ad ſanitatem reuocandam, ad priſtinum ſacrorum ritum in vniuerſo ipſius Regno inſtaurandum. Exoptauit ſummis votis te Pontificem, efflagitauit te Patrem vehementer; vt peſtilenti hæreticorum Secta ab Eccleſia Catholica, à Rege ſuo deficientium deleta, veraque pietatis cultu in Gallia, quàm integerrimè, perpetuoque conſeruato, ad Barbaros deindè perdomandos Vrbani Patris conſilio, & auxilio, animoſè ſe accingeret; ad ſuperbos eorum faſtus reprimendos, ad impios iracundiæ contra Eccleſiam motæ conatus infringendos, acriorem Ducem, & paratiorem filium ſe haberes neminem; vt aditum ad nouos comparandos Orbes aperires, & ſuis claſſibus per vaſta oceani ſpatia Tritones ſurgerent, & præpetibus pennis fama ad eius geſta terra, mariq; propalanda caput inter nubila conderet: vt vniuerſus Terrarũ Orbis vna ſit domus Vrbani Patris, tanti filij ſtudio, & conatu. Inuictus eius animus, & feruens patuit Chriſtiana charitas per timoris extinctionẽ in ſubeundis tot periculis, & arduis operibus aggrediendis, ſola diuinæ gloriæ propagãdæ cupiditate. Fortitudine, magnanimitate, & patientia in ferẽdis, & ſuperãdis laboribus heroicè, & inſigniter à Deo ita dotatus fuit, vt Barbaras, & efferas in Eccleſiam vires non reformidaret. Propagabitur in Hibernia, in Angliam fides Catholica Catholici Hiſpaniarum Regis Philippi Quarti exquiſita cura, & ingenij induſtria; nam quia nihil optabilius ei eſt, quàm, vt omnes in ijs Prouincijs degentes, in veræ fidei Catholicæ, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, vnitatem adducantur, &

tan-

tanquam vnius corporis membra, ſub Chriſti capite, eiuſque in terris Vicario Romano Pontifice, Petri ſucceſſore viuant; tum quia eo præcipuo, ac ſanctiſsimo fine ſororem Infantem, eiuſdem Regis Hyberniæ Primogenito Principi, Sedis Apoſtolicæ maturo præinito conſilio, expreſſaq; poteſtate iugali fœdere copulauit. Pauca hæc de Hiſpaniarum Rege? Ita equidem; nam vniuerſa quis valeat? immo celebrant vniuerſi: quotquot enim Catholicos, pijſsimosq; ſuos prædeceſſores ſpectant, præclara eorum ad Dei gloriam intuentur facinora; procul dubio affirmabunt, veram Catholicam religionem, illiusque cultum, & incrementum, hæreticorum, & infidelium extirpationem in vniuerſis illius Regnis, quaſi optimam hæreditatem, amplisſimum patrimonium alijs ſuperſtitibus Hiſpaniarum Regibus in perpetuum legaſſe. Eapropter ab eodem Philippo, qui cum Galliarum Rege te Pontificem auidiſsimè etiam exoptauit, non niſi ſummum, & debitum obſequium, maximam venerationem, promptiſſimam obedientiam, & pro ſancta Apoſtolica Sede omnia neceſſaria, & oportuna auxilia iure optimo ſperare potes, ac debes. Hi tanquam frugiferæ arbores in Eccleſia Dei ſuauiſsimos tibi Api flores, & dulciſsimos fructus dabunt in tempore, tot nempè innumera hominum millia Catholicæ Eccleſiæ aggregata. Hi etiam tanquam ſui in agro Domini cooperatores Ethnicos etiam in ignotis, & abditis Prouincijs ab Idolorum ſeruitute ad veram filiorum Dei libertatem indefeſſo ſtudio reuocabunt. Hi duo Reges tanquam duo fulgentiſsima lumina, ad tenebras hære-

ticorum,

-ctorum, omniumque infidelium per vniuerſum Or-bem abijciendas; ſummopere tibi deſeruient: Imperator quoque, tanquam lucerna in ſublimi Eccleſiæ Dei candelabro poſita, ardens, & lucens, glorioſis etiam victorijs contra eiuſdem Eccleſiæ hoſtes rutilabit. In hac quoque comprobabitur quod Dominus per Iſaiam eloquitur: *Dedi te in lucem gentium, vt ſis ſalus mea vſque ad extremum terræ*. Forſan Germaniæ hæretica monſtra? Forſan Tranſyluaniæ in violando Catholicæ religionis cultu impietas? forſan Hungariæ feritas? forſan Daniæ in Eccleſiam audacia, & furor? forſan ſæuiſſima aliorum infidelium belli tempeſtas, & procella, imperterritum, & veris Pontificijs ornamentis firmiſſimum tuum pectus perterrebunt? Non equidem; inuictiſſimum, quo polles, in profligandis hoſtibus animum præſtabis; in eorum armorum ſtrepitu tuarum virtutum copias luſtrabis: in tanta illorum dementia, & cæcitate veſanum frænabis furorem, ferociam, atque audaciam reprimes intolerabilem, effrænatos franges impetus, nefarios conatus retundes. In tanta contra Romanam Eccleſiam frementium beſtiarum feritate Bauariæ Ducem illum, vt canem fideliſſimum, & vigilantiſſimum paratum habebis, qui in tenebris hoſtium Dominicum ſibi commiſſum gregem vigilanter cuſtodiet, à periculis nocturnis viriliter eripiet; hoſtium inſidias ſagaciter explorabit, deprehendet laqueos, & immaniſſimarum belluarum, & luporum truculentam rabiem prudentia, ſolertia, animi ſui fortitudine arcebit. An ignores illum belli fulmen eſſe? Ad Dei honorem bellandi gloria inſigne? Iſ. 24.

Chriſtianorum columen, hoſtium nominis huius terrorem? Audaciſſimos hoſtium exercitus vicit, fugauit, profligauit. Res Imperij labentes, atq; afflictas maximè erexit, & confirmauit. Latiſſimas Prouincias, bello domitas, ac munitiſſimas Ciuitates, propulſatis hoſtibus, recepit; cũq; terrarũ Orbẽ impleuerit nominis ſui fama, nõ ſolũ armis imperij iura, & fines ſtabiliuit, ſed cęleſtẽ quoque doctrinã, aut hęreſũ veneno infectã, aut ſeditioſorum errorũ nubibus obſcuratã, per pręſtantes Catholicæ Eccleſiæ pręcones in priſtinam veritatem, & dignitatẽ, Chriſtianam religionem magnopere propagando, vindicauit. Venetię Orbis deliciæ, & pomærium, Italiæ oculus, Maris Regina ęternitati commendabunt, nullum tuo ferè vnquam Pontificatum feliciorem, tum ob pręclara, quę te Pontifice, feliciſſimè euentura prouidentur, tum etiam quòd Reſpublica illa magnum Italiæ ornamento exiſtens, te Pontificem à totius bonitatis auctore comprecata eſt, qui ipſius ornamenta in vniuerſa ſua ditione augeres maximè, infideles nempè, & hęreticos Orthodoxæ fidei hoſtes, qui ſuam dignitatem, pulchritudinem, vel ſubditorum pietatem, & religionem deturpare quoquomodo poſſent, etiam à ſuis finibus longè propulſares. Subaudię Dux ille Sereniſſimus, qui Herois nullum campum reliquit, in quo ipſius virtus, & animi magnitudo incomparabilis, excurrere poſſit, tanquam Sol in omnes locos ſuorum facinorum gloriam, & ſplendorem pro Eccleſię Dei gloria, pro Sedis Apoſtolicę decore mirabiliter diffundet. Liberaliſſimi Principis Magni Ducis Hetruriæ,

ſtruriæ, familięque eius Sereniſsimæ, ex qua tot S. Pontifices, tot celeberrimi ad ſummam gloriam floreſcentes Principes, de Apoſtolica Sede optimè meriti, prodiere, gratiſsima, & omni tempore tibi præſto erunt, paratiſsima obſequia; tum, vt florentiſsimæ Florentiæ ſpecioſiſsimi, quos Barbarini Apes ex ſacris operibus recolligent, flores ſpeciem augeant, & decorem; tum, vt apud omnes gentes teſtatum relinquatur, vniuerſam eius inclytam domum nihil antiquius habuiſſe Catholicæ Eccleſiæ perpetuo obſequio, fidei zelo, Apoſtolicæ Sedis obſeruantia: nihil accommodatius, nihil gratius, quàm, vt ciues, alumnoſque ſuos, tanquam commendatiſsimos ſibi viros, ad ſuprema in dies magis euectos lætanter aſpiciat, audiat, memoriæ teneat, nulli vnquàm mittat obliuioni. Ne verò ſingula conſecter, quæ à tot alijs Chriſtianis Principibus, & Monarchis tui amantiſsimis, ad Eccleſiæ decorem celerrimè expectare debes, tantùm dicam, fore, vt non minùs gloriæ tuæ illi inſpectatores, & contemplatores eſſe, quàm etiam conſocij, & participes effici ſtudeant. Ex remotis terrarum oris gentes venient, quæ, *& magnificentiam gloriæ Sanctitatis tuæ loquentur, & mirabilia tua narrabunt*. *Pſal. 144.* Neque verò hic mihi erunt ſilentio prætereundi conſanguinei tui, quibus à ſumma tua virtute glorioſa domi exempla naſcuntur. Duos habes germanos, Carolum, & Fratrem Antonium Capuccinum, præcipua ſeculi ornamenta; alterum in re politica, alterum in Religione, celeberrimos viros: ij, ſicut te Cardinale, ob ſingulares, & propè diuinas eorum virtutes, maximo tibi decori

fuere

fuere, ſic modo, te Pontifice, in vniuerſæ Chriſtianæ Reipub. grauiſsimo onere ſubeundo maximo extabunt adiumento. Tres apud te ſunt Fratris tui Caroli filij, ex prudētiſſima, clariſſimaq; eius coniuge Conſtantia Magalotta. Frāciſcus, Cęſarei, Pontificijq. Iuris, & ſacræ Theologiæ eminenti ſcientia præditus; & præter cæteras, quibus pollet, liberales artes, in Græcis, Hæbraicis, Arabiciſque litteris adeò verſatus, vt omnes omnium oculos ad ſe non ſine admiratione rapiat. Thadæus, & Antonius egregiæ indolis, optimæque ſpei ad ſūmos honores nati adoleſcentes, dextera, præſtantiſsimaque quacunque fortuna digniſsimi, ſic piè ab infantia edocti, ſic ſanctè educati, vt ab eorum vitæ inſtituto, à te præcipuis quibuſdam Regulis eorum parentibus præſcripto, quaſi ab altera Ariſtoclea, & illa longè præſtantiori cuncti optimè filios ſuos educandi normam accipiant. Hos ob tuam ſublimem aſſumptionem nō in ſuperbiam elatos, magiſtros dixeris pudoris, & modeſtiæ. Ad ornatum corporis prudentiam, comitatem, puritatē, & in ſecūdis rebus temperātiam, quaſi tot diuinos ſpiritus ipſi ſibi cuſtodes exquirunt; vt diuini etiam amoris firmiſsimo muro obtecti, patrui gloriam in dies virtutibus, & perenni geſtorum gloria magnopere amplificare poſſint; tanquàm patruæ virtutis, & gloriæ potius ſectatores, quàm aliorum bonorum hæredes. Horum omnium opera Sole ſplendidiora effulgebunt; cumque, hominum memoriā tranſcenderint, nullam temporis ſentient obliuionem. Reliquum eſt, Vrbane, cuius tam præclaro à te ſumpto nomine, Romæ gratiſſimo, illam

Digitized by Google

illam ingenti gaudio affeciſti, vt tuam Vrbanitatem tanquam pretioſam, & nitidiſſimam Margaritam, non ex Americę arenis, non ex Bengalæ ſcopulis, non ex ditiſſimo Indiarum ſinu, ſed ex florentiſsimo Florentiæ pelago expiſcatam, ita omnes magni faciant, ita perenniter illius pretium prædicent, vt omnium rerum omnibus ab Vrbanitate tua ſuppeditata vbertate, nihil boni, nihilque ſancti expetatur, quod ampliſsima liberalitate in omnium votorum horrea non ſit elargitura. Felix ergo, fauſtèque viuas.

HAEC pro ingenioli mei tenuitate ex communi omnium congratulatione raptim collegi, Sanctitatiſq. Veſtræ pedibus obuolutus, veluti florum faſciculum (meæ inexplicabilis lætitiæ argumentum) tuis Apibus, non tanquam tuarum Laudum adultos, quos ipſæ apes edunt partus, ſed abortus potius offero; ea enim non me balbutientem, non meum rudem, & incomptum ſtylum, ſed Oratorum illuſtrium deſiderant monumenta. Qui ſcribit humillimus ſeruus tuus eſt, tuarum virtutum admirator: quæ ſcribit tua ſunt: tua quæ dat, ſine artificio deſcripta, ſimplicia, nuda (vt decet Eccleſiaſticum) non exquiſita, non fucata verba; nulla ex parte tanta maieſtate digna, ſed paria offerentis ſeruuli paruitati.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google